

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Obdo/19/2020
Identifikačné číslo spisu: 8117216266
Dátum vydania rozhodnutia: 27.05.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Katarína Pramuková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:8117216266.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Bazcom, a.s., so sídlom Opletalova 1015/55, Praha 1 - Nové Město, Česká republika, IČO: 273 97 050, zastúpeného BBH advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Suché Mýto 1, Bratislava, IČO: 36 713 066, proti žalovanému: BENE Pharma s.r.o., so sídlom Jazdecká 1/A, Prešov, IČO: 36 830 208, zastúpeného advokátom JUDr. Marekom Radačovským, so sídlom Žriedlova 3, Košice, o určenie popretej pohľadávky, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 2Cbi/17/2017, o dovolaniach žalobcu a žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 15. októbra 2019, č. k. 2CoKR/2/2019-626, takto

rozhodol:

I. Dovolanie žalobcu odmieta.

II. Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušuje

- rozsudok Krajského súdu v Prešove z 15. októbra 2019, č. k. 2CoKR/2/2019-626 vo výrokoch, ktorými potvrdil rozsudok Okresného súdu Prešov z 9. apríla 2019, č. k. 2Cbi/17/2017-326 vo výrokoch II. a IV., a rozhodol o nároku na náhradu trov odvolacieho konania; a

- rozsudok Okresného súdu Prešov z 9. apríla 2019, č. k. 2Cbi/17/2017-326 vo výrokoch II. a IV.

III. Vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súde Prešov na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 9. apríla 2019, č. k. 2Cbi/17/2017-326 I. zamietol návrh žalovaného na prerušenie konania z 23. januára 2019; II. určil, že pohľadávka žalobcu prihlásená do reštrukturalizácie dlžníka vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 2R/1/2017, ktorá vznikla zo zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXX zo 4. júla 2012 uzatvorenej medzi Metropolitným spotrebným družstvom v likvidácii (ďalej aj „MSD“) ako pôvodným veriteľom a žalovaným ako dlžníkom je nesporná, čo do poradia uspokojenia, právneho dôvodu, výšky 200.242.739,72 CZK a vymáhateľnosti vo výške 200.242.739,72 CZK; III. v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a IV. žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov konania.

2. V odôvodnení rozsudku okresný súd k vyhovujúcemu výroku uviedol, že bolo potrebné zistiť, či žalobcom prihlásená pohľadávka vznikla podľa hmotného práva, pričom poukázal na obsah popieracieho prejavu správcu.

2.1. Dôvodom popretia pohľadávky nemôže byť bez ďalšieho skutočnosť, že prihlásená pohľadávka nie je judikovaná, vrátane pohľadávok, ktoré sú predmetom súdnych konaní.

2.2. Pokiaľ ide o neplatnosť postúpenia pohľadávky z dôvodu, že z obsahu zmlúv o postúpení pohľadávky nevyplýva údaj o výške odplaty, hoci išlo o odplatné postúpenie pohľadávky, podľa súdu prvej inštancie vyplýva, že zmluvné strany prejavili vôľu uzatvoriť zmluvy za odplatu, pričom zmluva obsahovala iba odkaz, že odplata za postúpenie bude dohodnutá osobitne. V tejto súvislosti okresný súd skonštatoval, že ak sa veriteľ s dlžníkom dohodli na uzatvorení samostatnej dohody o výške odplaty, nie je zmluva o postúpení pohľadávky zo zmluvy o úvere, s úhradou ktorej je dlžník v omeškaní, neplatná. Okrem zmeny v osobe veriteľa je dôsledkom uzavretia zmluvy o postúpení pohľadávky aj vznik záväzkového vzťahu medzi postupcom a postupníkom s vymedzením práv a povinností najmä v súvislosti s poskytnutím údajov o dlžníkovi a postupovanej pohľadávke, ako aj v súvislosti s dohodnutou odplatom, ktorej určitosť zmluvné strany nenamietali. Zmluvy o postúpení pohľadávky sú podľa súdu prvej inštancie určitými právnymi úkonmi, keďže dojednaním o samostatnej dohode o odplate nemožno pochybovať o jeho skutočnom účele, ktorým je utajenie výšky odplaty. Poukázal pritom na princíp preferencie platnosti právnych úkonov a znenie ustanovení § 35 ods. 1 a ods. 2 a § 37 Občianskeho zákonníka a § 266 ods. 1, ods. 2 a ods. 3 Obchodného zákonníka.

2.3. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že žalovaný bol členom MSD, pretože podal prihlášku za člena poverenému členovi, uhradil členský vklad a prijatie schválil družstvom poverený zástupca, a preto nemohlo obstať tvrdenie o neplatnosti zmluvy o úvere.

2.4. Pokiaľ ide o nesprávne vyčíslenie úrokov z omeškania, podľa okresného súdu žalobca správne uviedol, že správca bol oprávnený poprieť iba tú časť príslušenstva pohľadávky, ktorá pripadá na obdobie od začatia reštrukturalizačného konania až do povolenia reštrukturalizácie. Celková pohľadávka žalobcu ku dňu začatia reštrukturalizačného konania tak predstavuje sumu 200.242.739,72 CZK.

3. Vo vzťahu k zamietajúcemu výroku, t. j. v časti, v ktorej išlo o určenie, že pohľadávka žalobcu je pohľadávkou zabezpečenou záložným právom s poradím uspokojenia prvým vo výške zabezpečenej sumy 130.000.000,- CZK, okresný súd uviedol, že veriteľ v podanej prihláške neuviedol zabezpečenú sumu, aj keď to vyžaduje formulár vyhlášky podľa § 122 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. (ďalej len „ZKR“), pričom ustanovenia § 29 ods. 1 až ods. 6 ZKR sa použijú primerane. Podľa § 29 ods. 2 ZKR musí byť pre každú zabezpečenú pohľadávku podaná samostatná prihláška s uvedením zabezpečenej sumy, druhu, poradia, predmetu a právneho dôvodu vzniku zabezpečovacieho práva.

3.1. Veriteľ musí v prihláške identifikovať sumu, do ktorej je pohľadávka zabezpečená, ZKR pritom striktnie definuje obligatórne náležitosti prejavu vôle veriteľa vo forme prihlášky vrátane toho, čo musí prihláška obsahovať. V ustanovení § 29 ods. 1 a ods. 2 ZKR sú uvedené základné náležitosti prihlášky, a pokiaľ prihláška niektorú zo základných náležitostí neobsahuje, prípadne ak nie je podaná na predpísanom tlačive, na prihlášku sa zo zákona neprihliada. Pokiaľ ide o prihlášku zabezpečenej pohľadávky, musí okrem základných náležitostí obsahovať aj zabezpečenú sumu, druh zabezpečovacieho práva, poradie zabezpečovacieho práva, predmet zabezpečovacieho práva a spôsob, akým zabezpečovacie právo vzniklo.

3.2. Pokiaľ nie sú v prihláške pohľadávky uvedené úplne všetky obligatórne náležitosti, zákon s týmto nedostatkom spája následok neprihľadania na takúto prihlášku, resp. neprihľadania na zabezpečovacie právo. V danom prípade okresný súd skonštatoval, že došlo k zlyhaniu duševnej činnosti osoby, ktorá prihlášku žalobcu vyhotovovala, avšak podľa ustanovenia § 122 ods. 2 ZKR možno prihlášku opraviť alebo doplniť len tak, že sa pôvodná prihláška nahradí u správcu novou prihláškou, ale len do uplynutia lehoty na prihlasovanie pohľadávok. Preto súd žalobu v časti určenia, že je zabezpečenou pohľadávkou, zamietol.

4. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozhodujúci o odvolaniach žalobcu a žalovaného rozsudkom z 15. októbra 2019, č. k. 2CoKR/2/2019-626 napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil a žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania.

5. V odôvodnení rozsudku k odvolaniu žalobcu uviedol, že okresnému súdu nedôvodne vytýkal formalistický prístup pri zamietnutí žaloby v časti uplatneného zabezpečovacieho práva. Výkladom jednotlivých ustanovení ZKR (§ 28 ods. 4 a § 29 ods. 2) je možné dospieť k záveru, že pokiaľ veriteľ

neuvedie v prihláške zabezpečenej pohľadávky všetky náležitosti stanovené v ustanovení § 29 ods. 2 ZKR, zabezpečovacie právo zanikne a pohľadávka je prihlásená ako nezabezpečená.

5.1. Krajský súd poukázal aj na to, že už uznesením okresného súdu z 25. mája 2017, č. k. 2R/1/2017-87 bolo rozhodnuté, že na zabezpečovacie právo žalobcu ako veriteľa vyplývajúce z prihlášky doručenej správcovi 27. apríla 2017 sa neprihliada. Z predmetného uznesenia vyplýva, že na zabezpečovacie právo žalobcu sa podľa § 122 ods. 1 ZKR neprihliada, keďže žalobca v prihláške do reštrukturalizácie nevyplnil pri prihlasovanom zabezpečovacom práve zabezpečenú sumu. Predmetný údaj pritom patrí medzi obligatórne náležitosti zabezpečenej pohľadávky. Keďže zabezpečovacie právo žalobu nebolo v prihláške uplatnené riadne, nemožno naň podľa § 122 ods. 1 ZKR prihliadať a pohľadávku žalobcu tak treba považovať za nezabezpečenú pohľadávku.

5.2. Uznesenie okresného súdu z 25. mája 2017, č. k. 2R/1/2017-87 bolo zverejnené v Obchodnom vestníku č. 105/2017 dňa 2. júna 2017 podľa § 199 ods. 1 ZKR, čím nadobudlo právoplatnosť. Predmetné uznesenie nebolo zrušené ani Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“ v príslušnom gramatickom tvare), keď krajský súd poukázal na uznesenie ústavného súdu z 25. januára 2018, sp. zn. II. ÚS 66/2018. Vzhľadom na záväznosť rozhodnutia o neprihliadaní na zabezpečovacie právo žalobcu sa konajúce súdy nemohli v predmetnom spore odchyliť od už vyriešenej otázky. V dôsledku nesprávneho vyplnenia prihlášky zabezpečenej pohľadávky sa na pohľadávku žalobcu v reštrukturalizačnom konaní prihliadalo ako na nezabezpečenú pohľadávku, a v takom rozsahu, teda ako nezabezpečená pohľadávka bola správcom aj popretá čo do právneho dôvodu, vymáhateľnosti a výšky. Zároveň krajský súd skonštatoval, že v predmetnom spore nemožno preskúmať rozhodnutie vydané v inom (v reštrukturalizačnom) konaní.

6. K odvolaniu žalovaného odvolací súd uviedol, že námietka nesprávne obsadeného súdu nemôže obstať. Sudca JUDr. Tomáš Novák bol uznesením krajského súdu zo 16. februára 2018, sp. zn. 1Ncb/1/2018 vylúčený z prejednávania a rozhodovania predmetného sporu z dôvodu, že v reštrukturalizačnom konaní na návrh správcu rozhodol uznesením z 25. mája 2017, č. k. 2R/1/2017-87 tak, že sa na zabezpečovacie právo žalobcu neprihliada. Uvedená skutočnosť mohla odôvodnene vzbudzovať obavy o jeho nezaujatosti v incidenčnom spore, keď okruh skutkových okolností relevantných v incidenčnom konaní je zhodný s okolnosťami v reštrukturalizačnom konaní. Po vylúčení konajúceho sudcu bola vec prerozdelená náhodným výberom pomocou technických prostriedkov podľa ustanovenia § 51 ods. 4 písm. d/ zákona č. 757/2004 Z. z. a vec bola pridelená zákonnej sudkyňi Mgr. Alene Pavelekovej. V uvedenom prípade tak nedošlo k prejednávaniu a rozhodnutiu sporu nesprávne obsadeným súdom, ale v súlade so zákonnými ustanoveniami bola vec po rozhodnutí nadriadeného súdu o vylúčení sudcu k opätovne prerozdelená náhodným výberom.

6.1. Pokiaľ ide o tvrdenú neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávky, odvolací súd skonštatoval, že zákon umožňuje uzavrieť ju ako zmluvu odplatnú, ale aj ako zmluvu bezodplatnú. V závislosti od tejto skutočnosti sa následne odlišuje zodpovednosť postupcu voči postupníkovi, avšak nemá vplyv na platnosť zmluvy o postúpení pohľadávky. Odvolací súd poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ v príslušnom gramatickom tvare) sp. zn. 5Obdo/55/2018 a dodal, že dlžník nemá právo ani zisťovať, či k zmluve o postúpení pohľadávky medzi postupcom a postupníkom došlo, a teda namietať jej neplatnosť s výnimkou prípadu, ak k postúpeniu pohľadávky došlo v rozpore so zákonom, a ako príklad uviedol ustanovenie § 92 ods. 8 zákona o bankách. V rozhodovanom spore však žiadne zákonné ustanovenie neobmedzovalo možnosť pôvodného veriteľa postúpiť pohľadávku inému subjektu, postupca ani postupník nenamietali jej platnosť, a preto krajský súd skonštatoval, že mal preukázanú platnosť zmlúv o postúpení pohľadávok.

6.2. Ak žalovaný namietal, že zmluva o úvere bola neplatná z dôvodu, že nebol členom MSD, a teda neboli splnené podmienky pre poskytnutie úveru, odvolací súd poukázal na znenie ustanovenia § 497 Obchodného zákonníka a dospel k záveru, že medzi MSD a žalovaným bola uzatvorená zmluva o úvere, na základe ktorej bol žalovanému poskytnutý podnikateľský úver vo výške 130.000.000,- CZK. Rovnako tak vnútorné predpisy MSD nemôžu mať vplyv na platnosť zmluvy o úvere. Porušenie vnútorných predpisov MSD môže mať vplyv len na prípadné vyvodenie zodpovednosti voči osobe, ktorá poskytla úver bez toho, aby boli splnené podmienky. Porušenie vnútorných predpisov MSD tak nespôsobuje neplatnosť zmluvy o úvere. Pritom bol preukázané, že žalovaný bol členom MSD, keďže podal prihlášku, zaplatil členský vklad a o jeho prijatí rozhodla oprávnená osoba.

7. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dňa 27. novembra 2019 dovolanie, ktorým sa domáhal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu v zamietajúcej časti zmenil tak, že žalobe v časti uplatneného zabezpečovacieho práva vyhovie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. a zároveň aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

8. Namietanú vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. videl žalobca v nepreskúmateľnosti rozhodnutí súdov nižšej inštancie, keďže sa nevysporiadali s jeho argumentáciou o nezákonnosti a nulitnosti uznesenia okresného súdu z 25. mája 2017, č. k. 2R/1/2017-87, keďže na jeho vydanie neboli splnené procesné podmienky vyžadované ZKR a ani Civilným sporovým poriadku. V dôsledku uvedeného podľa žalobcu nemohlo dôjsť k zániku záložného práva, pričom konajúce súdy predmetnú skutočnosť pri svojom rozhodovaní vôbec nezohľadnili.

9. Nesprávne právne posúdenie namietal žalobca v súvislosti s nespĺnením zákonných predpokladov pre vydanie uznesenia okresného súdu z 25. mája 2017, č. k. 2R/1/2017-87 a v nesprávnom posúdení zániku záložného práva, keďže pre jeho zánik absentovali dôvody podľa ZKR.

9.1. Žalobca namietal, že podľa § 122 ods. 4 ZKR môže súd o prihláške rozhodnúť, ak existuje pochybnosť ohľadne určitej prihlášky. V predmetnom spore správca zaslal žalobcovi potvrdenie o zápise prihlásenej pohľadávky do zoznamu pohľadávok ako zabezpečenej pohľadávky. Týmto postupom správca de facto potvrdil, že nemá pochybnosti o riadnom a včasnom prihlásení pohľadávky a záložného práva v reštrukturalizačnom konaní, keďže v opačnom prípade by pohľadávku do zoznamu pohľadávok nezapísal. Preto žalobca zastáva názor, že neboli ohľadom riadneho a včasného prihlásenia pohľadávok a záložného práva pochybnosti, a preto nebola splnená základná procesná podmienka pre vydanie rozhodnutia podľa § 122 ods. 4 ZKR. Rovnako tak nezákonnosť postupu okresného súdu dokladuje aj skutočnosť, že predmetné ustanovenie ZKR umožňuje súdu rozhodnúť, či sa na prihlášku prihliada alebo nie, neumožňuje však, aby súd rozhodol iba o časti prihlášky, o časti prihláškou uplatnenej pohľadávky, prípadne iba o zabezpečení prihláškou uplatnenej pohľadávky. Žalobca pritom poukázal na to, že proti predmetnému (nezákonnému) uzneseniu nemohol podať žiadny opravný prostriedok. Vzhľadom na uvedené žalobca doplnil, že na základe nezákonného uznesenia nemohlo záložné právo zaniknúť, a preto naďalej existuje.

9.2. Žalobca spochybňoval aj záver súdov nižšej inštancie, že základné náležitosti prihlášky majú byť upravené v ustanovení § 29 ods. 1 a ods. 2 ZKR, pričom neuvedenie niektorej z týchto náležitostí v prihláške má za následok neprihliadanie na prihlášku. Tento záver považuje za nesprávny, ktorý nevyplyva z textu zákona. Základné náležitosti prihlášky zákon upravuje len v ustanovení § 29 ods. 1 ZKR a len absencia niektorej z nich má za následok neprihliadanie na prihlášku. Odsek 2 predmetného ustanovenia stanovuje požiadavky pre prihlásenie zabezpečenej pohľadávky, avšak absencia uvedenia zabezpečenej sumy v prihláške pohľadávky do reštrukturalizácie nemá za následok neprihliadanie na zabezpečovacie právo v rámci reštrukturalizácie. Síce reštrukturalizácia predstavuje formálny proces so závažnými následkami pre dlžníka a aj pre veriteľov, avšak tieto následky nemožno rozširovať nad rámec výslovne uvedený v zákone, navyše v situácii, kedy by tento postup mal za následok zjavne negatívne účinky na veriteľa. Spájanie absencie uvedenia zabezpečenej sumy v prihláške pohľadávky do reštrukturalizácie s následkom neprihliadania na záložné právo neplní žiadnu rozumnú funkciu a nechráni oprávnené záujmy žiadnych tretích osôb, naopak popiera samotný zmysel reštrukturalizácie ako právneho inštitútu. Naopak žalobca skonštatoval, že záložné právo bolo ním uplatnené v prihláške riadne a včas, keďže z vyplnených údajov v prihláške pohľadávky jednoznačne vyplýva úmysel a cieľ žalobcu uplatniť si záložné právo prihláškou do reštrukturalizácie žalovaného, samotné záložné právo bolo označené tak, že nemôže dôjsť k jeho zámene s iným zabezpečovacím právom žalobcu alebo s akýmkoľvek iným právom inej osoby a výška zabezpečenej sumy vyplýva z fotokópie zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti, ktorá tvorila prílohu k prihláške pohľadávky a z prihlášky a jej príloh bolo možné výšku zabezpečenej sumy bez problémov určiť.

10. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu zo 16. decembra 2019 navrhol dovolanie žalobcu odmietnuť.

10.1. Vo svojom vyjadrení uviedol, že zákon stanovuje jednoznačné podmienky pre uplatňovanie

zabezpečovacieho práva vrátane následku, ak nebude zabezpečovacie právo riadne uplatnené. Rovnako tak ZKR definuje, čo sa myslí pod pojmom riadne uplatnenie zabezpečovacieho práva. Ak žalobca zákonné podmienky nenaplnil, nemôže argumentovať prílišným formalizmom prípadne extenzívnym výkladom zo strany konajúcich súdov. V súvislosti s rozhodovaním okresného súdu v reštrukturalizačnom konaní dal do pozornosti, že tento postupoval v súlade s jednotlivými ustanoveniami ZKR a samotné uznesenie z 25. mája 2017, č. k. 2R/1/2017-87 bolo riadne zverejnené v Obchodnom vestníku. Osobitne zároveň žalovaný poukázal na záver odvolacieho súdu, z ktorého vyplýva, že v predmetnom incidenčnom spore nie je možné preskúmať právoplatné rozhodnutie vydané v inom konaní (napr. v reštrukturalizačnom konaní).

10.2. Pre posúdenie, či došlo alebo nedošlo k zániku záložného práva žalobcom, je rozhodujúce, že žalobca si neprihlásil riadne a včas zabezpečovacie právo v prihláške, čo malo bezprostredný vplyv na jeho postavenie v prebiehajúcej reštrukturalizácii, a to na jeho postavenie ako nezabezpečeného veriteľa a súčasne na zákonom vyslovený zánik záložného práva v dôsledku potvrdenia reštrukturalizačného plánu. Pritom poukázal aj na uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 66/2018, z ktorého vyplýva, že ústavný súd v reštrukturalizačnom konaní žiadne pochybenia (ani žalobcom tvrdené prehnané formalizmus) nenašiel.

11. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dňa 9. januára 2020 dovolanie, ktorým sa domáhal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcej časti zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. e/ a písm. f/ C. s. p. a zároveň aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ a písm. c/ C. s. p.

12. Vádu zmätočnosti podľa § 420 písm. e/ C. s. p. videl žalovaný v tom, že z prejednávania a rozhodovania sporu bol vylúčený sudca JUDr. Tomáš Novák, ktorý rozhodoval v reštrukturalizačnom konaní, hoci pre jeho vylúčenie neboli splnené zákonné podmienky. Keďže náhodným výberom určený sudca vec neprejednával, bol súd nesprávne obsadený.

12.1. Žalovaný uviedol, že žalobca uplatnil námietku zaujatosti oneskorene, preto sa na ňu nemalo prihliadať, a nebolo možné o nej rozhodovať. Uviedol pritom aj to, že v incidenčnom konaní nie je prípustné preskúmať právoplatne rozhodnutú vec (rozhodnutie vydané v reštrukturalizácii), a teda zisťovať, či je skoršie právoplatné rozhodnutie založené na nesprávnej aplikácii práva. Preto v konkrétnych okolnostiach prípadoch neboli dané podmienky pre konštatovanie o zaujatosti zákonného sudcu.

12.2. Záverom k predmetnej námietke žalovaný doplnil, že na odvolacom súde rozhodoval ako člen senátu aj JUDr. Milan Majerník, ktorý rozhodoval aj o vylúčení sudcu JUDr. Tomáša Nováka uznesením zo 16. februára 2018, č. k. 1Ncb/1/2018-166, v dôsledku čoho v odvolacom konaní posudzoval svoje vlastné rozhodnutie o vylúčení sudcu okresného súdu, čo považuje za neprípustné.

13. Váda zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. spočíva podľa žalovaného v prekvapivosti rozhodnutia odvolacieho súdu, v jeho nepreskúmateľnosti, ako aj v tom, že konajúce súdy opomenuli v rozhodovanom spore aplikovať cudzie právo (konkrétne české právo), hoci to bolo ich povinnosťou.

13.1. Prekvapivé rozhodnutie má byť dané tým, že odvolací súd svoje rozhodnutie založil na aplikácii ustanovenia § 526 ods. 1 a ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktoré vo svojom rozhodnutí okresný súd neuviedol. Odvolací súd pritom strany v rozpore so znením ustanovenia § 382 C. s. p. nevyzval, aby sa vyjadrili k prípadnému použitiu ustanovenia § 526 ods. 1 a ods. 2 Občianskeho zákonníka.

13.2. Krajskému súdu žalovaný vytýkal, že svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil. Výslovne uviedol, že odvolací súd sa nevysporiadal s jeho rozsiahlou argumentáciou týkajúcou sa namietaného nesprávneho obsadenia súdu. Taktiež nie je zrejmé, aký právny poriadok odvolací súd aplikoval, keď uviedol, že na zmluvu o postúpení pohľadávky a na zmluvu o úvere bol krajský súd povinný aplikovať právo Českej republiky. Povinnosť aplikácie práva cudzieho štátu slovenským súdom nezahŕňa iba aplikáciu určitej konkrétnej normy právneho poriadku cudzieho štátu izolovane, ale naopak predpokladá jeho aplikáciu v celosti a so zohľadnením relevantnej judikatúry súdnych orgánov tohto štátu. Osobitne k predmetnej námietke žalovaný uviedol, že do obsahu práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, pričom k porušeniu predmetného práva došlo tým, že konajúce súdy neaplikovali relevantný právny poriadok, a teda platnú a účinnú

právnou normu.

14. Nesprávne právne posúdenie súdov nižšej inštancie spočíva podľa žalovaného v nesprávnom závere, že:

- nebolo možné na námietku dlžníka posudzovať otázku platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky, osobitne, ak v popieracom prejave namietal neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávky správca a nie dlžník,

- a nesprávne posúdili platnosť dohody o odplate v prípade odplatného posúdenia pohľadávky.

14.1. K namietanej neplatnosti zmlúv o postúpení pohľadávky žalovaný uviedol, že v rozhodovanom spore predložil zmluvy o postúpení pohľadávky žalobca ako postupník. Dlžník môže pritom účinne namietnuť neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávky, ak mu postúpenie pohľadávky preukázal postupník predložením spornej zmluvy, a teda vždy, ak je takáto sporná zmluva postupníkom predložená, a to aj vtedy, pokiaľ nejde o prípady uvedené v ustanovení § 525 Občianskeho zákonníka a nedôjde k zhoršeniu postaveniu dlžníka. K zmene v osobe veriteľa môže dôjsť len na základe platnej zmluvy o postúpení pohľadávky, keď nový veriteľ nadobúda nielen postupovanú pohľadávku, ale spolu s ňou taktiež aktívnu vecnú legitímáciu k jej uplatneniu a úplnému výkonu. Žalovaný vo vzťahu k posudzovaniu neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Obo/210/2001, 2Obo/49/2008, 1Cdo/76/2007, 3Obo/175/2010, 1MCdo/11/2012 a 3Cdo/2/2016. Nad rámec uvedeného poukázal na to, že v danej veci išlo o viacnásobné postúpenie, a preto bolo potrebné skúmať, či postupca bol oprávnený uskutočniť oznámenie o postúpení pohľadávky, ak je sporné, či je vôbec postupcom. Úlohou konajúcich súdov vo vzťahu k predmetnej otázke pritom bolo vysporiadať sa s relevantnou judikatúrou Najvyššieho súdu Českej republiky vo vzťahu k postúpeniu pohľadávky.

14.2. Pokiaľ ide o platnosť dohody o odplate, žalovaný uviedol, že zo zmlúv o postúpení pohľadávky vyplýva, že zmluvné strany v nich prejavili vôľu uzatvoriť zmluvu za odplatu, avšak odplata dohodnutá nie je. Dohoda o odplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky je tak neurčitá, keďže sa jedná o neoddeliteľnú súčasť zmluvy. Poukázal pritom na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/99-101/2009 a 5Cdo/164/2012.

15. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu žalovaného zo 10. februára 2020 navrhol dovolanie žalovaného zamietnuť.

15.1. Vo svojom vyjadrení uviedol, že JUDr. Tomáš Novák ako príslušný reštrukturalizačný sudca umožnil, aby mohla vôbec nezákonná reštrukturalizácia žalovaného prebehnúť, preto je z pohľadu žalovaného logické, aby ten istý sudca rozhodoval aj v predmetnom incidenčnom spore. Bol to práve sudca JUDr. Tomáš Novák, ktorý žalobcovi v rámci reštrukturalizácie žalovaného nepriznal hlasovacie práva. Žalobca zároveň poukázal na to, že námietku zaujatosti uplatnil v zákonnej lehote 7 dní a o vylúčení sudcu bolo správne rozhodnuté nadriadeným súdom. Nemôže obstať tvrdenie žalovaného o nesprávnom obsadení odvolacieho súdu z dôvodu, že členom odvolacieho senátu bol aj JUDr. Milan Majerník, ktorý rozhodoval v senáte aj o vylúčení sudcu JUDr. Tomáša Nováka. Odvolací súd bol pri svojom rozhodovaní viazaný rozhodnutím o vylúčení sudcu JUDr. Tomáša Nováka, pričom žalobca dal do pozornosti skutočnosť, že žalovaný neuplatnil voči žiadnemu zo sudcov odvolacieho súdu námietku zaujatosti.

15.2. Obstať podľa žalobcu nemôže ani tvrdenie žalovaného, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, keďže ho nemožno posudzovať izolovane, ale v spojení s rozhodnutím okresného súdu (uvedená argumentácia pritom pôsobí až úsmevne, keď samotný žalobca vo svojom dovolaní namietal nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu - pozn. dovolacieho súdu).

15.3. Rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno považovať za prekvapivé, keďže odvolací súd neposudzoval vec podľa iného zákonného ustanovenia ako okresný súd, len na zdôraznenie správnosti preskúmaného rozsudku poukázal na ustanovenie § 526 Občianskeho zákonníka.

15.4. Podľa žalobcu je nedôvodné tvrdenie žalovaného, že konajúce súdy neaplikovali české právo, keďže okresný súd vo svojom rozhodnutí české právo aplikoval pri hodnotení platnosti zmlúv o postúpení pohľadávky, poukázal pritom na body 41. až 46. odôvodnenia rozsudku okresného súdu.

15.5. Súdov nižšej inštancie vo vyhovujúcej časti vec správne posúdili, keď dospeli k záveru o platnosti zmlúv o postúpení pohľadávky, keďže spôsob určenia odplaty za postúpenie pohľadávky je dostatočne

určitý a v právnej praxi absolútne štandardný.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podali včas obidve strany sporu zastúpené advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu treba odmietnuť a dovolanie žalovaného je dôvodné.

Odôvodnenie rozhodnutia v časti týkajúcej sa dovolania žalobcu

17. Vo vzťahu k dovolaniu žalobcu dovolací súd uvádza, že pre záver o prípustnosti, resp. neprípustnosti jeho dovolania je rozhodujúce, či sa žalobca mohol incidenčnou žalobou v predmetnom spore domáhať určenia, že jeho pohľadávka je zabezpečená záložným právom.

17.1. Uvedená skutočnosť je kľúčová, a to nielen vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 432 C. s. p. (t. j. k namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu), ale aj vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 431 C. s. p. (namietanej vade zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p.).

18. Dovolací súd predovšetkým poukazuje na to, že „účelom incidenčného konania je rozhodnúť o tom, či dôvody obsiahnuté v popieracom prejave správcu zodpovedajú skutočnosti a vylučujú pohľadávku z uspokojenia v konkurze tak, ako bola prihlásená“ (k tomu viď II. právnu vetu uznesenia najvyššieho súdu z 30. januára 2017, sp. zn. 3Obdo/70/2016, ktoré bolo publikované ako judikát v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 7/2017 pod R 63/2017). Predmetný judikát sa síce týkal popretia pohľadávky v konkurze, avšak citovaný záver je plne aplikovateľný aj na popretie pohľadávky, ktorá bola prihlásená v reštrukturalizácii, a na rozhodovanie súdu o určenie popretej pohľadávky v reštrukturalizácii.

18.1. Uvedené tak znamená, že súd v incidenčnom spore nepreskúmava prihlášku v celom rozsahu tak, ako bola prihlásená, ale pre rozsah preskúmania súdu je určujúci popierací prejav správcu, a len v tomto rozsahu je popretý veriteľ oprávnený domáhať sa určenia popretej pohľadávky. Tomuto konštatovaniu zodpovedá aj znenie ustanovenia § 124 ods. 4 ZKR, a ani záver predmetného ustanovenia v časti za bodkočiarkou - „v žalobe sa veriteľ môže domáhať najviac toho, čo uviedol v prihláške“ - nemožno vykladať tak, že veriteľ sa môže domáhať žalobou určenia pohľadávky v celom rozsahu, ako uviedol v prihláške. Z predmetného ustanovenia vyplýva len to, že sa nemôže domáhať napr. určenia vyššej sumy, ako uviedol v prihláške, prípadne určenia zabezpečovacieho práva, ktoré nebolo v prihláške uplatnené vôbec.

18.2. Avšak v situácii, kedy sa na časť prihlásenej pohľadávky neprihliada (t. j. keď táto časť nepodliehala popieraciemu prejavu správcu), sa veriteľ nemôže incidenčnou žalobou domáhať určenia pohľadávky, prípadne jej časti, na ktorú sa neprihliada podľa ustanovenia § 30 ods. 1 ZKR v prípade konkurzu, resp. podľa § 122 ods. 4 ZKR v prípade reštrukturalizácie, keďže v danom rozsahu správca pohľadávku nepopieral.

19. V predmetnom spore si žalobca prihlásil do reštrukturalizácie pohľadávku v celkovej výške 202.611.232,87 CZK pozostávajúcu z dlžnej istiny 130.000.000,- CZK, riadnych úrokov vo výške 36.959.178,08 CZK a úrokov z omeškania vo výške 35.652.054,79 CZK, ktorá vyplýva zo zmluvy o úvere č. 507681036 zo 4. júla 2012 uzatvorenej medzi MSD ako veriteľom a žalovaným ako dlžníkom, ktorá bola zabezpečená záložným právom k nehnuteľnostiam vo výlučnom vlastníctve dlžníka nachádzajúcich sa v okrese H., obec H. - I., k. ú. D. zapísanom na LV č. XXXX, vedenom Okresným úradom H., katastrálny odbor, a to pozemok - parcela registra C s parc. č. XXXX/XXX o výmere 3099 m², zastavané plochy a nádvoría, pozemok - parcela registra C s parc. č. XXXX/XXX o výmere 4460 m², zastavané plochy a nádvoría a stavba so súpisným č. XXXXX postavenej na parcele registra C s parc. č. XXXX/XXX, popis stavby: predajno-skladový objekt.

19.1. Okresný súd uznesením z 25. mája 2017, č. k. 2R/1/2017-87 vydaným v reštrukturalizačnom konaní rozhodol, že sa na prihlášku žalobcu v časti zabezpečovacieho práva neprihliada.

19.2. Oznámením z 31. mája 2017 správca oznámil žalobcovi, že jeho pohľadávku poprel v celom rozsahu čo do právneho dôvodu, výšky a vymáhateľnosti.

19.3. Žalobca sa žalobou z 15. júna 2017 domáhal určenia, že jeho pohľadávka prihlásená do reštrukturalizácie je nesporná čo do poradia uspokojenia, právneho dôvodu, výšky 200.242.739,72 CZK

a vymáhateľnosti vo výške 200.242.739,72 CZK, ako aj určenia, že prihlásená pohľadávka je zabezpečená záložným právom zriadeným v prospech žalobcu s poradím uspokojenia prvým vo výške zabezpečenej sumy 130.000.000,- CZK zriadeným na nehnuteľnostiach nachádzajúcich sa v okrese H., obec H., k. ú. D. zapísanom na LV č. XXXX, vedenom Okresným úradom H., katastrálny odbor, a to pozemok - parcela registra C s parc. č. XXXX/XXX o výmere 3099 m², zastavané plochy a nádvoría, pozemok - parcela registra C s parc. č. XXXX/XXX o výmere 4460 m², zastavané plochy a nádvoría a stavba so súpisným č. XXXXX postavenej na parcele registra C s parc. č. XXXX/XXX, popis stavby: predajno-skladový objekt.

20. Z uvedeného je zrejmé, že žalobca sa domáhal incidenčnou žalobou určenia „popretej“ pohľadávky aj v časti určenia zabezpečovacieho práva, ktoré však nebolo správcom popreté, a na ktoré sa v reštrukturalizácii neprihliadalo s poukazom na uznesenie z 25. mája 2017, č. k. 2R/1/2017-87. V časti týkajúcej sa určenia zabezpečovacieho práva však konajúce súdy nemohli v incidenčnom súde preskúmať, či je žalobcom prihlásená pohľadávka zabezpečená záložným právom, nakoľko žalobcom požadované určenie bolo mimo rámca incidenčného konania (k tomu viď body 18., 18.1. a 18.2. vyššie).

20.1. Predmetná skutočnosť tak bez ďalšieho predstavuje dôvod pre zamietnutie žaloby a je rozhodujúca pre záver o neprípustnosti dovolania žalobcu.

20.2. Daný záver je plne opodstatnený aj v situácii, keď súd prvej inštancie sa vo svojom rozhodnutí skutočnosťou - či žalobca bol vôbec oprávnený v incidenčnom spore domáhať sa určenia zabezpečovacieho práva - nezaoberal a krajský súd sa ňou zaoberal len okrajovo. Rovnako tak je v rozhodovanom spore irelevantné, že súd prvej inštancie sa vo svojom rozsudku dopodrobna zaoberal argumentáciou žalobcu týkajúcou sa existencie ním prihláseného záložného práva a údajnej nezákonnosti uznesenia okresného súdu z 25. mája 2017, č. k. 2R/1/2017-87, ktoré bolo vydané v reštrukturalizačnom konaní, keďže okresný súd a následne aj krajský súd dospeli k správne mu výroku o zamietnutí žaloby v tejto časti (viď bod 20. vyššie).

21. Dovolací súd nad rámec uvedeného poukazuje na to, že žalobca ani v podanom dovolaní nezohľadňuje účel incidenčného konania a rozsah prieskumnej činnosti súdu pri rozhodovaní o incidenčnej žalobe.

21.1. Ako už bolo uvedené, súd v incidenčnom konaní posudzuje opodstatnenosť popieracieho prejavu správcu. Incidenčnou žalobou sa však nemožno domáhať preskúmania zákonnosti postupu súdu v rámci prebiehajúcej reštrukturalizácie, prípadne správnosti rozhodnutí vydaných v reštrukturalizačnom konaní. Súd v sporovom konaní touto právomocou nedisponuje.

21.2. V tejto súvislosti dovolací súd uvádza, že celá argumentácia žalobcu je postavená na tvrdení nezákonnosti (a nulitnosti) uznesenia okresného súdu z 25. mája 2017, č. k. 2R/1/2017-87, ktorou - ako už bolo uvedené vyššie - sa nemôžu súdy rozhodujúce o incidenčnej žalobe (vrátane dovolacieho súdu) zaoberať.

21.3. Osobitne dáva dovolací súd do pozornosti uznesenie ústavného súdu z 25. januára 2018, sp. zn. II. ÚS 66/2018, ktorým ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť žalobcu podanú proti uzneseniu okresného súdu z 27. októbra 2017, sp. zn. 2R/1/2017, ktorým okresný súd potvrdil reštrukturalizačný plán žalovaného a skončil reštrukturalizáciu žalovaného. V predmetnom uznesení ústavný súd - keďže žalobca v ústavnej sťažnosti predložil totožnú argumentáciu o nezákonnosti uznesenia z 25. mája 2017, č. k. 2R/1/2017-87 a nemožnosti zániku ním prihláseného záložného práva - uviedol, že:

„Odlišná je situácia vo vzťahu k otázke zániku záložného práva sťažovateľky v dôsledku veriteľmi schváleného a súdom potvrdeného reštrukturalizačného plánu. V tomto smere sťažovateľka namieta z viacerých ohľadov správnosť postupu okresného súdu a zákonnosť jeho uznesenia z 25. mája 2017, č. k. 2R/1/2017-87. Vzhľadom na to, že sťažovateľka uvedené uznesenie okresného súdu sťažnosťou nenapadla, neprichádza ani do úvahy, aby sa ústavný súd dôvodnosťou námietok smerujúcich proti postupu a uzneseniu okresného súdu zaoberal.“

21.4. Z citovaného záveru ústavného súdu je tak zrejmé, že v štádiu rozhodovania o ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiu o potvrdení reštrukturalizačného plánu nebolo možné posudzovať námietky týkajúce sa prípadných nedostatkov uznesenia okresného súdu, ktorým bolo rozhodnuté, že sa na žalobcom

prihlásené zabezpečovacie právo v reštrukturalizácii neprihliada. Ústavný súd by sa mohol zaoberať námietkami žalobcu o nezákonnosti uznesenia okresného súdu z 25. mája 2017, č. k. 2R/1/2017-87 jedine v prípade, ak by proti predmetnému uzneseniu podal ústavnú sťažnosť, ktorú však nepodal. V neskoršom štádiu konania bolo vylúčené, aby ústavný súd preskúmaval uznesenie okresného súdu z 25. mája 2017, č. k. 2R/1/2017-87 a jeho prípadnú nezákonnosť.

21.5. Podľa dovolacieho súdu mal žalobca možnosť domáhať sa ochrany svojich práv, ktoré mali byť porušené uznesením okresného súdu z 25. mája 2017, č. k. 2R/1/2017-87, podaním ústavnej sťažnosti, keďže jedine ústavný súd mohol konštatovať nezákonnosť, prípadne nesprávnosť postupu okresného súdu v reštrukturalizácii pri vydaní rozhodnutia, ktorým bolo rozhodnuté, že sa na ním prihlásené zabezpečovacie právo v reštrukturalizácii neprihliada. Žalobca však pri ochrane svojich práv nepostupoval obozretne a proti uzneseniu z 25. mája 2017, č. k. 2R/1/2017-87 ústavnú sťažnosť nepodal, v dôsledku čoho je vylúčené, aby uvedené rozhodnutie vydané v reštrukturalizácii preskúmaval v neskoršom štádiu konania ústavný súd, prípadne súd rozhodujúci o incidenčnej žalobe.

22. Vzhľadom na uvedené (viď body 18., 20. a 21. vyššie) najvyšší súd dovolanie žalobcu smerujúce proti rozsudku krajskému súdu, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu v zamietajúcej časti (t. j. vo výroku III.), odmietol podľa § 447 písm. c/ C. s. p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné (výrok I.).

Odôvodnenie rozhodnutia v časti týkajúcej sa dovolania žalovaného

K namietanej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. e/ C.s.p.

23. Pokiaľ ide o namietané nesprávne obsadenie súdu prvej inštancie, dovolací súd uvádza, že po vylúčení sudcu JUDr. Tomáša Nováka uznesením krajského súdu zo 16. februára 2018, č. k. 1Ncb/1/2018-166 bola vec v súlade s ustanovením § 51 ods. 4 písm. d/ zákona č. 757/2004 Z. z. pridelená Mgr. Alene Pavelekovej ako zákonnej sudkyňi.

23.1. Námietku nesprávneho obsadenia súdu v rámci odôvodnenia vady zmätočnosti podľa § 420 písm. e/ C. s. p. pritom nemožno chápať ako opravný prostriedok proti uzneseniu nadriadeného súdu, ktorým bol pôvodný sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu. Z argumentácie žalovaného je zrejmé, že jeho dovolanie v tejto časti je koncipované len ako opravný prostriedok proti uzneseniu krajského súdu ako nadriadeného súdu, ktorým bol sudca okresného súdu vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, keď v konečnom dôsledku žiadal, aby vylúčený sudca JUDr. Tomáš Novák mohol v novom konaní spor prejednať a meritórne rozhodnúť.

23.2. Z judikatúry najvyššieho súdu (viď najmä judikát č. R 59/1997) vyplýva to, že dovolaciemu súdu nebráni, aby preskúmaval vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. e/ C. s. p. (predtým § 237 ods. 1 písm. g/ O. s. p.) aj vtedy, ak strana námietku zaujatosti neuplatnila, prípadne ak ju uplatnila, ale nadriadený súd námietke zaujatosti nevyhovel. Celkom výnimočne môže nastať situácia, keď k naplneniu predmetnej vady zmätočnosti dôjde v dôsledku vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu nadriadeným súdom, hoci pre takýto postup vôbec neboli splnené zákonné predpoklady.

23.3. V rozhodovanom spore však o vyššie uvedený prípad nešlo, keďže krajský súd v uznesení zo 16. februára 2018, č. k. 1Ncb/1/2018-166 uviedol dôvody, pre ktoré bol sudca okresného súdu JUDr. Tomáš Novák vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu. Len ako poznámku dovolací súd dopĺňa, že v rozhodovanom spore boli dané skutočnosti objektívne spôsobilé vzbudiť pochybnosti o nezaujatosti JUDr. Tomáša Nováka minimálne v očiach jednej zo strán sporu (žalobcu), keďže menovaný sudca bol zákonným sudcom v reštrukturalizačnom konaní vedenom pod sp. zn. 2R/1/2017, v ktorom vydal v neprospech žalobcu viaceré rozhodnutia, a závery ktorých boli [hoci nesprávne (k tomu viď body 18. a 20. vyššie - pozn. dovolacieho súdu)] predmetom rozhodovaného incidenčného sporu. K predmetnému záveru však nemohol dospieť krajský súd v rámci rozhodovania o námietke zaujatosti, ale až v rámci rozhodovania vo veci samej.

24. Obstať nemôže ani namietané nesprávne obsadenie odvolacieho súdu. Žalovaný totiž v dovolaní neuviedol žiadne konkrétne okolnosti, ktoré by predstavovali dôvod pre vylúčenie sudcu krajského súdu JUDr. Milana Majerníka z prejednávania a rozhodovania predmetného sporu. Žalovaný mal pritom

možnosť uplatniť v odvolacom konaní námietku zaujatosti proti sudcovi JUDr. Milanovi Majerníkovi.

24.1. Samotná skutočnosť, že členom odvolacieho senátu bol aj sudca JUDr. Milan Majerník, ktorý sa zúčastnil rozhodovania aj o námietke zaujatosti uplatnenej žalobcom, nie je dôvodom pre konštatovanie, že vo veci by mal rozhodovať nesprávne obsadený súd.

24.2. Zároveň dovolací súd poukazuje na to, že tvrdenie žalovaného o tom, že sudca JUDr. Milan Majerník sa ako člen odvolacieho senátu podieľal na preskúmaní rozhodnutia krajského súdu zo 16. februára 2018, č. k. 1Ncb/1/2018-166, na ktorého vydaní sa tiež podieľal. Dovolací súd poukazuje na to, že z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva, žeby v ňom preskúmavali uznesenie krajského súdu zo 16. februára 2018, č. k. 1Ncb/1/2018-166, ako to namietal žalovaný.

25. Najvyšší súd preto konštatuje, že konanie pred súdmi nižšej inštancie nebolo poznačené namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. e/ C. s. p.

K namietanej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p.

26. Dovolací súd uvádza, že rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno považovať za prekvapivé, nakoľko žalovaný nedôvodne vytykal odvolaciemu súdu postup v rozpore s ustanovením § 382 C. s. p.

26.1. Vo veci rozhodujúci senát dovolacieho súdu už v uznesení z 26. februára 2019, sp. zn. 3Obdo/1/2019 uviedol, že:

„Konanie na odvolacom súde je poznačené vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p. zakladajúcou prípustnosť dovolania v súvislosti s námietkou „prekvapivosti“ rozhodnutia výlučne vtedy, ak sú kumulatívne splnené nasledujúce podmienky:

1/ Odvolací súd vo veci meritórne rozhodol (t. j. potvrdil alebo zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie),
2/ Na hmotnoprávne posúdenie uplatneného nároku aplikoval „nové“ ustanovenie právneho predpisu (t. j. zákonné ustanovenie, ktoré bolo prvýkrát v priebehu súdneho sporu použité až v meritórnom rozhodnutí odvolacieho súdu),

3/ Predmetné ustanovenie bolo pre rozhodnutie odvolacieho súdu rozhodujúce a zároveň

4/ Odvolací súd nevyzval strany sporu, aby sa k použitiu tohto „nového“ ustanovenia vyjadrili.

Ak nebola splnená čo i len jedna z vyššie uvedených podmienok, nie je vo veci daná prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p.“

26.2. Predmetné rozhodnutie (vrátane citovaných záverov) bolo podrobené prieskumu zo strany ústavného súdu, ktorý uznesením z 3. decembra 2019, sp. zn. I. ÚS 501/2019 ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

26.3. Predovšetkým dovolací súd uvádza, že v rozhodovanom spore nebolo rozhodnutie odvolacieho súdu založené na aplikácii ustanovenia § 526 Občianskeho zákonníka, a teda uvedené zákonné ustanovenie nebolo rozhodujúce pre vydanie napadnutého rozsudku, ako to mylne tvrdí žalovaný vo svojom dovolaní. Odvolací súd síce vo svojom rozsudku poukázal na uznesenie najvyššieho súdu z 25. apríla 2019, sp. zn. 5Obdo/55/2018, v ktorom najvyšší súd poukázal na viaceré ustanovenia Občianskeho zákonníka o postúpení pohľadávky (vrátane § 526). Uvedené však neznamená, že krajský súd svoje rozhodnutie založil na aplikácii ustanovenia § 526 Občianskeho zákonníka.

26.4. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na bod 30. odôvodnenia rozsudku krajského súdu, v ktorom odvolací súd uviedol, že „dlžník nemá právo ani zisťovať, či k zmluve o postúpení medzi postupcom a postupníkom došlo, a teda namietat nedostatky jej platnosti s výnimkou prípadu, ak k postúpeniu pohľadávky došlo v rozpore so zákonom.“ Z predmetného konštatovania je zrejmé, že odvolací súd aplikoval ustanovenie § 525 ods. 2 Občianskeho zákonníka (a nie § 526 ods. 1 a ods. 2, ako to nedôvodne tvrdil žalovaný - pozn. dovolacieho súdu), vo vzťahu k použitiu ktorého dovolacia argumentácia žalovaného v rámci namietanej vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. nesmerovala.

27. Naopak za dôvodnú považuje dovolací súd námietku žalovaného týkajúcu sa nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku v spojení s neaplikovaním cudzieho práva v predmetnom spore. K predmetnému konštatovaniu uvádza dovolací súd nasledovne:

28. Vo veci rozhodujúci senát dovolacieho súdu už vo svojich skorších rozhodnutiach (napr.

3Obdo/72/2016, 3Obdo/10/2017, 3Obdo/64/2019 a 3Obdo/72/2019) vyslovil, že o naplnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. ide aj vtedy, keď súd uskutoční výklad právneho predpisu na zistený skutkový stav veci, ktorý je ústavne nesúladný, svojvoľný a bez presvedčivého a racionálneho logického odôvodnenia. Označená vada zmätočnosti je naplnená aj vtedy, keď určité skutočnosti v konaní strana namietala, avšak pri hodnotení skutkových zistení súdom tieto náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil bez toho, že by napr. dodatočným spôsobom odôvodnil ich bezvýznamnosť či irelevantnosť.

28.1. Uvedenými nedostatkami podľa názoru dovolacieho súdu trpí rozsudok odvolacieho súdu v časti napadnutej dovolaním žalovaného, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcej časti.

29. Okresný súd správne uviedol, že pre rozhodnutie v spore je rozhodujúci obsah popieracieho prejavu správcu (bod 29. odôvodnenia rozsudku okresného súdu) a následne správne skonštatoval, že v konaní bolo potrebné zistiť, či pohľadávka podľa hmotného práva vznikla (bod 53. odôvodnenia rozsudku okresného súdu). Avšak týmto konštatovaním správnosť postupu súdu prvej inštancie (a následne aj odvolacieho súdu) v časti týkajúcej sa vyhovujúceho výroku skončila.

29.1. Konajúce súdy úplne opomenuli, že zmluva o úvere - z ktorej vyplýva žalobcom prihlásená pohľadávka - bola uzatvorená medzi družstvom so sídlom v Českej republike a obchodnou spoločnosťou so sídlom v Slovenskej republike, a teda jedná sa o zmluvu z cudzím prvkom. Súdy nižšej inštancie absolútne odignorovali existenciu relevantných kolíznych noriem, ktorými sa určuje rozhodné právo pre daný právny vzťah bez ďalšieho aplikovali slovenské právo, či už ide o zmluvu o úvere (§ 497 Obchodného zákonníka), o zmluvy o postúpení pohľadávky (§ 524 a nasl. Občianskeho zákonníka), ako aj o „posudzovanie“ neplatnosti jednotlivých zmlúv (§ 35 a § 37 Občianskeho zákonníka, resp. § 266 Obchodného zákonníka).

29.2. K tvrdeniu žalobcu, že súdy nižšej inštancie (konkrétne okresný súd) aplikovali na zmluvy o postúpení pohľadávky ustanovenia § 1879 a nasl. Občianskeho zákonníka [zákona č. 89/2012 Sb. (ďalej len „NOZ“)], dovolací súd uvádza, že predmetné tvrdenie nemá oporu v obsahu odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie. Okresný súd síce vo svojom rozsudku odcitoval ustanovenia § 1879, § 1880, § 1881, § 1882, § 1883 a § 1884 NOZ, avšak reálne predmetné ustanovenia na zmluvy o postúpení pohľadávky na rozhodnutie v spore neaplikoval. Uvedené vyplýva predovšetkým z toho, že na posudzovanie otázky platnosti, resp. neplatnosti zmlúv okresný súd aplikoval ustanovenia (slovenského) Občianskeho zákonníka, resp. Obchodného zákonníka a judikatúru (slovenského) ústavného súdu a nie ustanovenia NOZ. Rovnako tak na zmluvu o úvere súdy nižšej inštancie aplikovali výlučne slovenskú úpravu obsiahnutú v § 497 a nasl. Obchodného zákonníka.

30. Relevantnou kolíznou normou, ktorá na predmetné zmluvy (predovšetkým na zmluvu o úvere) dopadá, je Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (ďalej len „Nariadenie Rím I“), ktoré sa uplatňuje pri strete právnych poriadkov na právne vzťahy [zmluvné záväzky v občianskych a obchodných veciach (viď čl. 1 Nariadenia Rím I)] uzavreté od 17. decembra 2009 (viď čl. 29 Nariadenia Rím I), t. j. aj na zmluvu o úvere uzavretú medzi MSD a žalovaným zo 4. júla 2012 (a na následné zmluvy o postúpení pohľadávky).

30.1. Nariadenie Rím I však ostalo v rozhodovanom spore absolútne nepovšimnuté, či už okresným súdom, ako aj krajským súdom, hoci ho boli povinné priamo aplikovať, a to bez toho, aby naň strany výslovne odkázali. Nutnosť jeho aplikácie bola daná už tým, že žalovaný poukazoval na to, že v rozhodovanom spore je nutné aplikovať právne predpisy Českej republiky.

31. Dovolací súd pritom poukazuje na relevantné ustanovenia Nariadenia Rím I, ktoré sú významné pre rozhodovaný spor:

- Podľa čl. 3 ods. 1, sa zmluva spravuje právnym poriadkom, ktorý si zvolia zmluvné strany. Voľba musí byť urobená výslovne alebo jasne preukázaná ustanoveniami zmluvy alebo okolnosťami prípadu. Zmluvné strany si môžu zvoliť právny poriadok, ktorým sa bude spravovať celá zmluva alebo len jej časť.

- Podľa čl. 4 ods. 1 písm. b/, pokiaľ nedošlo k voľbe rozhodného práva pre zmluvu v súlade s článkom 3 a bez toho, aby boli dotknuté články 5 až 8, právo, ktorým sa spravuje zmluva, sa zmluva o poskytovaní služieb sa spravuje právnym poriadkom krajiny obvyklého pobytu poskytovateľa služieb.

- Podľa čl. 10 ods. 1, existencia a platnosť zmluvy alebo akéhokoľvek jej ustanovenia sa určí podľa právneho poriadku, ktorým by sa podľa tohto nariadenia spravovala zmluva alebo jej ustanovenie v prípade ich platnosti.

- Podľa čl. 10 ods. 2, napriek tomu strana, aby preukázala, že s uzavretím zmluvy nesúhlasila, môže sa odvolať na právny poriadok krajiny svojho obvyklého pobytu, ak z okolností vyplýva, že by nebolo odôvodnené posudzovať účinky jej správania podľa právneho poriadku uvedeného v odseku 1.

- Podľa čl. 12 ods. 1, rozhodným právom pre zmluvu podľa tohto nariadenia sa spravuje najmä:

a/ jej výklad;

b/ plnenie zmluvných záväzkov;

c/ v rozsahu právomoci udelenej súdu procesnými normami, dôsledky porušenia týchto záväzkov, vrátane stanovenia výšky náhrady škody, ak sa určuje na základe právnych predpisov;

d/ rôzne spôsoby zániku záväzkov, preklúzia a premlčanie;

e/ dôsledky neplatnosti zmluvy.

- Podľa čl. 14 ods. 1, vzťah medzi postupcom a postupníkom pri postúpení pohľadávky voči inej osobe (ďalej len „dlžník“) sa spravuje právnym poriadkom, ktorým sa podľa tohto nariadenia spravuje zmluva medzi postupcom a postupníkom.

- Podľa čl. 14 ods. 2, podľa právneho poriadku, ktorým sa spravuje postúpená pohľadávka, sa určuje jej postúpiteľnosť, vzťah medzi postupníkom a dlžníkom, podmienky, za ktorých možno uplatniť postúpenú pohľadávku voči dlžníkovi, ako aj otázka, či došlo k zbaveniu sa záväzku dlžníkom.

- Podľa čl. 14 ods. 3, princíp postúpenia pohľadávky v tomto článku zahŕňa priame prevody a pohľadávky, prevody pohľadávok prostredníctvom záruk a záväzky či iné právne zábezpeky pohľadávok.

32. Keďže súdy nižšej inštancie v predmetnom spore rezignovali na svoju povinnosť aplikovať kolízne normy obsiahnuté v Nariadení Rím I, vôbec neskúmali, či v zmluve o úvere bola medzi veriteľom (MSD) a dlžníkom (žalovaným) dohodnutá voľba práva, ktorým sa ich zmluvný vzťah má spravovať. Dovolací súd uvádza, že v tejto časti nemôže nahradiť nesprávny postup súdov nižšej inštancie a sám ohľadne tejto otázky vykonať dokazovanie (k tomu vid' ustanovenie § 442 C. s. p.).

32.1. Uvedená skutočnosť však nebráni dovolaciemu súdu uviesť, že ak medzi veriteľom a dlžníkom existovala dohoda o voľbe právneho poriadku, aplikuje sa tento právny poriadok (čl. 3 ods. 1 Nariadenia Rím I). Ak takáto dohoda neexistovala, spravuje sa zmluva o úvere právnym poriadkom krajiny obvyklého pobytu poskytovateľa služby (čl. 4 ods. 1 písm. b/ Nariadenia Rím I), ktorým je právny poriadok Českej republiky vzhľadom na sídlo pôvodného veriteľa (Metropolitní spotřební družstvo v likvidaci, so sídlom Balbínova 404/22, Vinohrady, Praha 2, Česká republika). Osobitne pritom dovolací súd opätovne poukazuje na to, že žalovaný v spore opakovane uvádzal, že jednotlivé zmluvy je potrebné posudzovať podľa právneho poriadku Českej republiky.

32.2. Právny poriadok, ktorým sa spravuje zmluva (vid' bod 32.1. vyššie), sa potom použije aj na otázku namietanej (ne)platnosti zmluvy o úvere (čl. 10 ods. 1 Nariadenia Rím I). Preto, ak súdy nižšej inštancie bez ďalšieho aplikovali na posudzovanie platnosti, resp. neplatnosti zmlúv ustanovenia slovenského Občianskeho zákonníka, postupovali nesprávne a nie je zřejmý základ ich rozhodnutí.

32.3. Rovnako tak nie je zřejmé, prečo súdy nižšej inštancie aplikovali na vzťah žalobcu (ako postupníka) a žalovaného (ako dlžníka) ustanovenia § 524 a nasl. Občianskeho zákonníka, keďže na vzťah medzi žalobcom a žalovaným je nutné aplikovať právny poriadok štátu, ktorým sa spravuje zmluva o úvere (čl. 14 ods. 2 Nariadenia Rím I), hoci konajúcimi súdmi nebolo ustálené, akým právnym poriadkom sa zmluva o úvere spravuje.

33. Dovolací súd preto uzatvára, že pokiaľ súdy nižšej inštancie v spore, ktorého predmetom je posúdenie nároku zo zmluvného záväzkového vzťahu v občianskej alebo obchodnej veci s cudzím prvkom, neaplikovali relevantnú kolíznu normu (Nariadenie Rím I) na určenie rozhodného práva, ktorým sa zmluvný záväzkový vzťah spravuje, a automaticky vychádzali z právneho poriadku Slovenskej republiky, sú nimi vydané rozhodnutia nepreskúmateľné v takej miere, že došlo k naplneniu vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p., nakoľko neúspešnej strane sporu svojim nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby mohla relevantným spôsobom uplatňovať jej patriace procesné práva s cieľom ovplyvniť výsledok sporu.

34. Na základe uvedeného (viď body 29. až 33. vyššie) dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaného je prípustné a zároveň aj dôvodné, nakoľko konanie pred súdmi nižšej inštancie v ich vyhovujúcej časti je poznačené vadou zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. a jediným možným prostriedkom nápravy porušenia procesných práv žalovaného súdmi nižšej inštancie je tak zrušenie vydaných rozhodnutí a vrátenie veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, ktoré už bude zodpovedať požiadavkám spravodlivého súdneho procesu.

35. Povinnosťou súdov nižšej inštancie v ďalšom konaní tak bude vychádzať z jednotlivých ustanovení Nariadenia Rím I a určiť rozhodné právo, ktorým sa právny vzťah medzi stranami založený zmluvou o úvere spravuje. Takto určené rozhodné právo (t. j. právny poriadok konkrétneho štátu určený kolíznou normou) budú konajúce súdy povinné aplikovať taktiež pri vysporiadaní sa s námietkou neplatnosti zmluvy o úvere obsiahnutou v popieracom prejave správcu, ako aj s námietkou neplatnosti zmlúv o postúpení pohľadávky obsiahnutou v popieracom prejave správcu, a v nadväznosti na zaujaté závery rozhodnúť o žalobe o určenie popretej pohľadávky žalobcu prihlásenej do reštrukturalizácie žalovaného vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 2R/1/2017.

35.1. V tejto súvislosti zároveň dovolací súd uvádza, že ak má byť v rozhodovanom spore aplikovaný právny poriadok Českej republiky, tak platí, že

„Povinnosť aplikácie práva cudzieho štátu slovenským súdom nezahŕňa iba aplikáciu určitej konkrétnej normy právneho poriadku cudzieho štátu izolovane, naopak, predpokladá aplikáciu právneho poriadku cudzieho štátu v jeho celosti, navyše so zohľadnením relevantnej judikatúry súdnych orgánov tohto štátu. Zistené skutkové okolnosti veci môžu byť podradované pod právne normy cudzieho právneho poriadku až po ustálení ich účelu a zmyslu. Na tom nič nemôže zmeniť ani skutočnosť, že právo cudzieho štátu aplikujú slovenské súdy. Iba takáto aplikácia vnútroštátneho práva cudzieho štátu slovenskými súdmi totiž môže zodpovedať požiadavke jej ústavnej konformnosti“ (k tomu viď nález ústavného súdu z 12. septembra 2017, sp. zn. III. ÚS 95/2017).

35.2. Z uvedeného vyplýva, že ak je rozhodným právom právny poriadok Českej republiky, je nevyhnutné vychádzať nielen z relevantnej právnej úpravy, ale aj zo súvisiacej judikatúry českých súdov (predovšetkým Najvyššieho súdu Českej republiky a Ústavného súdu Českej republiky). Pritom vo vzťahu k posúdeniu platnosti zmlúv o postúpení pohľadávok je potrebné vzhľadom na dátum ich uzatvorenia vychádzať prioritne z novej judikatúry týkajúcej sa ustanovení § 1879 a nasl. NOZ (a nie z rozhodnutí, na ktoré vo svojom vyjadrení k dovolaní žalovaného poukázal žalobca, keďže tieto sa týkajú výkladu ustanovení § 524 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. - pozn. dovolacieho súdu).

36. Žalovaným namietaným nesprávnym právnym posúdením veci sa dovolací súd nemohol zaoberať, nakoľko doposiaľ súdy nižšej inštancie relevantným spôsobom neustálili, aký právny poriadok mali v predmetnom spore aplikovať.

37. Vzhľadom na to, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p., najvyšší súd žalovaným napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu vo výrokoch II. a IV., a v súvisiacom výroku o trovách konania zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.).

37.1. Keďže rovnakou vadou zmätočnosti - ktorú by nebolo možné odstrániť v odvolacom konaní - je postihnuté aj konanie pred súdom prvej inštancie, dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu.

37.2. Preto dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcom výroku a vo výroku o trovách konania, t. j. vo výrokoch II. a IV. podľa § 449 ods. 2 C. s. p. (výrok II.), a vec podľa § 450 C. s. p. v rozsahu zrušenia vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (výrok III.).

38. V ďalšom konaní sú súdy nižšej inštancie (súd prvej inštancie aj odvolací súd) viazané právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.).

39. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie znova o trovách pôvodného konania

(prvoinštančného a odvolacieho konania) a aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

40. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.